

مقدمه‌ای بر حقوق حیوانات

امروزه توجه جوامع بشری به این مسئله جلب شده است که فقط انسان‌ها از حقوق مختلف برخوردار نیستند، بلکه تمام آن‌چه روی زمین وجود دارد مانند کوه‌ها، دریاها، جنگل‌ها، گیاهان، آبزیان و حیوانات نیز دارای حقوقی هستند.

در این میان، همواره حیوانات اهمیت ویژه‌ای داشته‌اند؛ چرا که انسان نزدیکی معناداری در ویژگی‌های زندگی گیاهی و نوع خود نمی‌دیده و در مقابل، احساس آشنایی با حیوانات داشته است؛ موجوداتی که مانند او راه می‌رفتند و رشد می‌کردند، غذا می‌خوردند، آشیانه می‌ساختند، بچه‌دار می‌شدند، بیمار می‌شدند و در نهایت می‌مردند. این‌ها برای ذهن انسان شباهت‌های کوچکی نبودند که قابل اغماض باشند؛ علاوه بر این، حیوانات منافع بسیاری برای انسان داشتند؛ از همین‌رو انسان از همان ابتدا به حیوانات علاقه‌مند شد و این فرآیند تا آن‌جا پیش رفت که به جهت شباهت‌های مادی‌اش با حیوانات، مانند خوردن، خوابیدن و غرایز جنسی، اکثر فلاسفه‌ی قدیم در تعریف انسان، او را حیوانی ناطق می‌نامیدند.

همه‌ی این موارد، گویای آن است که حیوانات اهمیت اساسی در زندگی ما دارند؛ اهمیتی که امروزه به مراتب بیش‌تر از تأمین نیازهای اساسی و پایه‌ای زندگی روزمره‌ی ماست؛ ولی متأسفانه ما انسان‌ها با خودخواهی تمام، حقوق آن‌ها را سلب کرده‌ایم و به نفع خود به کار گرفته‌ایم تا آن‌جا که در طول چند هزار سال گذشته، ابعاد سوء استفاده از حیوانات آن‌قدر وسیع شده است که امروزه به هر گوشه‌ی زندگی انسان‌ها نگاه کنیم، مستقیم یا غیرمستقیم به نمونه‌های بارزی از زیر پا گذاشتن حقوق طبیعی حیوانات می‌رسیم.

به عنوان نمونه، آمار حیوانات نشان می دهد روزانه ۱۵ میلیون حیوان خونگرم در سراسر جهان در آزمایشگاه ها شکنجه می شوند، می میرند یا زجر می کشند؛ در حالی که محققان مشغول یافتن راه درمانی برای مشکلات بشر هستند.

طبق تحقیقاتی که در سال ۲۰۰۱ انجام شده است، بیش از ۴۲ درصد خوک های آبی در حالی که هنوز زنده و هوشیارند، پوست کنده می شوند. در سال ۲۰۰۷ بر پایه ی اخبار رسانه ها حدود ۱۸۸۰ مورد بدرفتاری با حیوانات گزارش شد که از این تعداد، ۱۲۱۲ مورد سگ ها و ۳۳۷۰ مورد گربه ها و بیش از ۴۷۰ گونه ی دیگر حیوانات به طرق مختلف به دست انسان ها مورد آزار و شکنجه قرار گرفته اند.

از سوی دیگر، سازمان خواربار و کشاورزی سازمان ملل در گزارشی اعلام کرده است در طول چند سال آینده ۲۰ درصد از نژادهای حیوانات اهلی از بین می روند. براساس این گزارش ۱۹۰ نوع از بیش از ۷۶۰۰ نژاد حیوانی که در بانک اطلاعات فائو به ثبت رسیده اند در پانزده سال اخیر از میان رفته اند و بیش از ۱۵۰۰ نژاد دیگر در خطر انقراض نسل قرار دارند.

هر کدام از ما در طول عمرمان، شاهد مرگ صدها گربه در کوچه و خیابان‌های محل زندگی‌مان بوده‌ایم. ۹۰ درصد مرگ این حیوانات به خاطر بی احتیاطی انسان‌ها در هنگام رانندگی است.

حتی اگر ما بخواهیم نمی‌توانیم تمام حقوقی را که در طول چند هزار سال از میله‌اردها حیوان گرفته‌ایم، به آن‌ها پس دهیم یا رنج، شکنجه و وحشتی که برای آن‌ها به‌وجود آورده‌ایم، جبران کنیم؛ ولی در حال حاضر می‌توانیم از اعمال خشونت بیش‌تر در برخورد با آن‌ها خودداری کنیم.

اهم حقوق حیوانات عبارت‌اند از: تدارک آب و خوراک مناسب، جایگاه، شرایط زیستی و روانی صحیح، رسیدگی به بهداشت و درمان آن‌ها (با توجه به وجود بیماری‌های مشترک انسان و دام)، به کارگیری شایسته و عدم ایذا و سوء استفاده از آن‌ها.

در این بحث به دو مورد حقوق حیوانات که از دیدگاه اخلاق پزشکی لازم است بیشتر به آن توجه شود، اشاره می‌کنیم:

۱. استفاده‌ی غیراخلاقی از حیوانات مانند شکار کردن، بازیچه قرار دادن و نزاع انداختن میان آن‌ها جهت سرگرمی و تفریح.

۲. کشتار گونه‌های کم حیوانات، تلف کردن آنان در انجام آزمایش، خرید و فروش غیرقانونی (قاچاق حیوانات) و نگهداری آن‌ها در شرایط نامطلوب.

خوشبختانه طبق آمار موجود، طی ۲۰ سال گذشته در دنیا تعداد حیوانات مورد استفاده در تحقیقات به دلیل هزینه، قوانین و فشار از سوی حامیان حقوق حیوانات، به میزان ۳۰ تا ۵۰ درصد کاهش یافته است.

ویرایش و تصویرگذاری: پرتال آموزش و ترویج سازمان دامپزشکی کشور

منبع: سایت دامپزشکی آذر وت